

Visa häst vid hand samt Tävla i handlerklass

Ella Råhlén & Helena Kättström

Att korrekt kunna visa häst vid hand är ett viktigt moment i flera olika sammanhang. Hästar visas vid hand för bedömning av exteriör, men också vid veterinärbesiktning och liknande. Det exakta genomförandet kan skilja lite mellan olika sammanhang, men gemensamt är att en väl genomförd visning framhäver det bästa hos hästen, och gör bedömningen både enklare och säkrare för alla.

Denna sammanställning innehåller anvisningar för visning av häst vid hand, förslag till bedömningssprotokoll för handlerklass samt anvisningar för bedömning av handlerklass.

Foto: Unni Kättström

Innehållsförteckning

1. Anvisningar för visning av häst vid hand för exteriörbedömning eller handlerklass.....	s.3
1.1 Hästens utrustning och skick.....	s.3
1.2 Uppvisarens utrustning.....	s.3
1.3 Medhjälpare.....	s.4
1.4 Visningens genomförande.....	s.4
2. Bedömningsprotokoll för handlerklass.....	s.6
3. Anvisningar för bedömning av handlerklass.....	s.7
4. Rasspecifika regler vid visning av fjordhästar.....	s.9

1. Anvisningar för visning av häst vid hand för exteriörbedömning eller handlerklass

1.1 Hästens utrustning och skick

Hästen ska vara väl förberedd och tränad för uppgiften.

Hästen ska vara väl ryktad och i god kondition. Den ska alltså vara ren, blank och med utredd man och svans. Man bör eftersträva att hästen visas i lagom hull. Hästens hovar bör vara välskötta och vid behov skodda med normal skoning. Specialskor eller sjukbeslag är i de flesta fall diskvalificerande. Att färga eller lacka hovarna är inte tillåtet vid alla typer av bedömning. Ta reda på innan vad som är tillåtet vad gäller klippning och användande av olika medel såsom glitter, färg mm.

Hästen ska presenteras i enlighet med traditionen för rasen. Detta innebär att visa raser, såsom varmblodiga ridhästar och ridponnyer ska visas med ryckt och knoppad man, medan andra såsom shetlandspionnyer inte bör klippas alls och inte heller flätas. För raser som new forest pony och connemara pony kan manen vara ryckt, men bör inte knoppas eller flätas. Fjordhästar ska visas med klippt ståndman och hellång svans, medan ardenner gärna visas traditionellt flätade med bast.

Ta också reda på om det är tillåtet att klippa hästen (det är i normalfallet inte tillåtet att klippa shetlandspionnyer). Likaså bör du ta reda på om hästens hovskägg bör klippas eller inte får klippas, och liknande detaljer.

Föl och ettåriga ston kan visas i grimma och grimskäft, medan övriga hästar bör visas i trän (med vanligt tränbett) och tyglar eller kedjegrimskaft. Utrustningen ska passa väl och vara i gott skick, ren och välputsad. Om det finns utrustning som är traditionell för rasen kan sådan gärna användas.

Nosgrimma är i vissa fall lämpligt, men beroende på hästens ras och utseende kan det ibland vara bättre att undvika nosgrimma. Om nosgrimma används bör den vara av stilren modell och utan många remmar, ludd och liknande.

Nummerlapp krävs i de flesta sammanhang och kan fästas på tränset eller i ett band runt bröstkorgen. Tänk på att domaren lätt ska kunna se numret, och det är en fördel med två nummerlappar, men den ska åtminstone finnas på hästens högra sida.

Hästen får inte ha skydd, täcke eller annan utrustning.

Behandling med läkemedel som innebär att hästen har startförbud på tävling innebär i regel också att hästen inte kan delta i exteriörbedömning och liknande.

Hästen ska vara fullt frisk och får inte ha varit utsatt för smitta de senaste tre veckorna före visningen. Ibland finns krav på vaccination mot hästinfluensa, men även när det inte är krav så är det klokt att ha hästen väl vaccinerad.

1.2 Uppvisarens utrustning/klädsel

Uppvisare bör alltid bära hjälm. Handskar bör användas.

Klädseln bör vara prydlig, neutral och ändamålsenlig. För att kunna följa hästen väl är bra skor viktigt. Ridstövlar rekommenderas inte.

Starka färger på klädseln bör undvikas, och i första hand bör vitt, svart och eventuellt mörkblått användas. Vilken tradition är varierar mellan olika raser och olika länder. Generellt är vit skjorta/krage gångbart, eventuellt i kombination med mörk tröja/väst och i de flesta fall är vita byxor det som förespråkas. Mörka byxor kan passa om hästen har höga vita tecken på benen.

Om uppvisaren har långt hår bör det gärna vara uppsatt eller flätat.

Det är frivilligt att använda spö. Vid visning av hingst är det ofta klokt att ha ett spö, men en del hästar väljer att gå på dubbla spår när spö används, så det bör övervägas i varje enskilt fall. Om spö används bör det vara utan prassel, långa slängar eller liknande.

1.3 Medhjälpare

Medhjälpare/piskförare är oftast tillåtet. Även denna bör vara klädd på liknande sätt som uppvisaren och bör också ha hjälm.

Med hjälparen ska undvika att ställa sig onödigt nära domaren, och bör agera diskret.

Om medhjälpare används bör ekipaget ha tränat med medhjälparen.

1.4 Visningens genomförande

1. Om det är flera deltagare i klassen inleds visningen oftast med att samtliga går på ring i höger varv i nummerordning. Uppvisaren går på hästens vänstra sida vid, eller strax framför, bogen, och håller tygeln eller grimskafet med höger hand några decimeter från hästens huvud. Änden kan hållas i vänster hand eller samlas upp så att även denna hålls med höger hand. Det är viktigt att hålla säkerhetsavstånd till hästen framför, vara uppmärksam på de andra deltagarna och att se till att hästen skrittavspänt, energiskt och med god steglängd. Om din häst har svårt att hinna med den som är före kan det vara klokt att gena lite i hörn och liknande, för att hålla positionen, och på samma sätt kan det vara bra att ta ut vägen lite extra om din häst skritt snabbt.

2. Se till att vara beredd när det blir din tur att komma in för den individuella bedömningen, och låt hästen skritta in energiskt och rakt mot den plats där uppställningen ska ske.

Foto: Helena Kättström

3. Förbered halt och uppställning i god tid så att hästen stannar och står stilla rakt framför domaren och några meter från domaren (cirka 4 meter brukar vara lagom). Hästen ska ställas upp med den öppna sidan mot domaren (se bild ovan), och det innebär att domaren kan se alla fyra benen från sidan, och att det framben som är närmast domaren är längst fram, och det bakben som är närmast domaren är längst bak. Hästen ska stå i balans och belasta alla fyra benen. Den ska stå stilla och i en alert, men naturlig position. Om hästen har manen på ena sidan av halsen ska hästen presenteras med den manfria sidan mot domaren. Visaren står framför hästen med en tygel i vardera handen, om hästen visas med tyglar.

4. När domaren går över till hästens andra sida ställs den om så att den öppna sidan nu är hästens andra sida. Visaren kliver också åt sidan så att domaren får möjlighet att se hästen framifrån. Om tänder eller likande ska visas (t.ex. för shetlandspenny) så följer visaren domarens anvisningar och öppnar ponnyns läppar.

5. Var uppmärksam på att hästen inte börjar avlasta ett ben eller byter position. Undvik däremot att flytta på hästen alltför mycket, utan eftersträva att den står stilla och med sidan rakt mot domaren. Tänk också på att om underlaget är ojämnt bör du sträva efter att ha frambenen i en grop framhåver sällan det bästa hos hästen.

Foto: Unni Kättström

6. När domaren ber om skritt går visaren tillbaka till hästens vänstra sida, som när den visades på ring och låter hästen skritta rakt fram enligt anvisad väg. Titta rakt fram och inte på hästen för att underlätta för hästen att gå rakt och sträva efter att hästen skrittar avspänt, energiskt och med långa steg.
7. När domaren säger "vänd" vänder du hästen åt höger och fortsätter sedan skritta i motsatt riktning. Vändningen bör göras som en bakdelsvändning, så bromsa gärna upp lite precis innan vändning och för hästen från dig (gärna genom att föra vänster hand mot hästens huvud).
8. Fortsätt visa skritt tills domaren ber om trav. Ta då änden av tygeln eller grimskaftet i höger hand (om du inte redan har den där) och mana fram hästen i trav, vid behov med hjälp av medhjälparen. Även traven ska visas på en rak linje, så titta långt fram och låt hästen trava taktmässigt och sträva efter att få den att trava energiskt och välbalanserat.
9. När du vänder så saktar du av och vänder på samma sätt som vid visning av skritt. Fortsätt sedan visa trav och/eller skritt enligt domarens anvisningar. Domaren går ofta ut framför hästen, för att kunna bedöma korrektheten, men fortsätt rakt fram mot domaren, som kommer att flytta sig.
10. När domaren är färdig med bedömningen av rörelserna ställer du upp hästen på samma sätt som i början av visningen, och står kvar tills domaren tackar.
11. Håll dig sedan beredd att åter komma in på ring tillsammans med resten av klassen. Kom ihåg att fortsätta att visa hästen så fördelaktigt som möjligt även under denna fas, då bedömningen inte är avslutad förrän kritiken är meddelad.
12. När din häst ska få sin kritik ska du vanligen ställa upp den så att publiken kan se hästen. Stå kvar tills kritiken är klar, och ta emot priser/rosett om det delas ut.
13. Oavsett vad du tycker om bedömningen så håll god min, och uppträd korrekt mot din häst, dina medtävlande och alla funktionärer och publik. Och kom ihåg att hästen är lika fin och bra som den var innan!

2. Bedömningsprotokoll för handlerklass

Handlerklass kan gärna delas in efter deltagarnas ålder. Vi rekommenderar att bara ettan eller de främsta placeras och får officiella poäng, medan resten av deltagarna gärna kan vara likaplacerade. Det är trevligt om alla kan få deltagarrosett eller liknande.

		Poäng	Omdöme
Uppställning	Max 5 poäng		
Skritt	Max 5 poäng		
Trav	Max 5 poäng		
Vändningar	Max 5 poäng		
Visning på ring	Max 5 poäng		
Hästens puts och skick	Max 5 poäng		
Visarens klädsel och uppträdande	Max 5 poäng		
Summa och slutomdöme	Max 35 poäng		

3. Anvisningar för bedömning av handlerklass

Dessa anvisningar är framtagna som riktlinje för domare av handlerklass. Tänk på att eftersträva positiv feedback och vara tydlig med vad som de gjorde bra, kompletterat med något förslag till förbättring.

- 5 poäng: mycket bra
- 4 poäng: bra
- 3 poäng: ganska bra
- 2 poäng: med tvekan godkänt
- 1 poäng: inte godkänt

Uppställning	Max 5 poäng	5 poäng: Korrekt uppställd på rätt plats med bra stillastående 4 poäng: Bra genomfört med mindre missar som att framdelen står lägre än bakdelen, kör upp huvudet eller vilar bakben en kortare stund. 3 poäng: Hästen står stilla men fel uppställd, eller vilar ett ben större delen av tiden 2 poäng: Hästen står fel uppställd, flyttar sig ofta och/eller ställs upp för långt från anvisad plats (för nära eller långt ifrån) 1 poäng: Hästen står inte still mer än några sekunder i taget, alternativt betar eller är så orolig att den blir svårbedömd.
Skritt	Max 5 poäng	5 poäng: Rakt och energiskt med blicken framåt och rak häst som marscherar lydigt enligt anvisad väg 4 poäng: rakt och enligt anvisad väg, men lite ojämn takt (eller något överilat eller något för långsamt). 3 poäng: ojämnt tempo eller ett tempo som inte helt framhäver det bästa hos hästen men rakt, alternativt måttligt böjd häst men bra tempo, alternativt följer inte anvisad väg utan sneddar 2 poäng: taktar eller går med mycket svag bjudning eller kraftigt böjd eller sned, eller visaren går framför hästen 1 poäng: taktar eller går med mycket svag bjudning och kraftigt böjd eller sned
Trav	Max 5 poäng	5 poäng: rakt och energiskt med blicken framåt och enligt anvisad väg. 4 poäng: rakt, men inte optimalt tempo, eller galoppinslag 3 poäng: böjd hals eller sned häst, svårt att komma igång i trav eller mer än ett galoppinslag. Glömmer att ta upp tyglarna i höger hand. 2 poäng: längre galoppinslag, svårt att styra hästens väg 1 poäng: visaren springer framför hästen eller så långt bak att det kan bli farligt
Vändningar	Max 5 poäng	5 poäng: vänder korrekt åt höger, i det närmaste som bakdelsvändning och med lagom inbromsning 4 poäng: vänder åt höger, men bromsar inte in, eller vändningen blir för stor 3 poäng: vänder åt rätt håll, men kommer inte tillbaka till anvisad väg utan för stor vändning eller vändningen görs i trav. 2 poäng: vänder åt vänster 1 poäng: vänder åt vänster och kommer inte tillbaka till anvisad väg

Visning på ring	Max 5 poäng	5 poäng: Bra koll på övriga deltagare och ser till att hela tiden visa hästen fördelaktigt, och utnyttjar möjligheter att vara i rätt position
		4 poäng: bra position och uppmärksamhet, men hästen tillåts inte visa sin bästa skritt
		3 poäng: bristande uppmärksamhet på övriga eller på att framhäva sin hästs bästa sidor
		2 poäng: bristande uppmärksamhet på övriga och på att framhäva sin hästs bästa sidor
		1 poäng: dålig uppmärksamhet på andra, går för nära eller blir långt efter utan att åtgärda, eller går i fel varv
Hästens puts och skick	Max 5 poäng	5 poäng: Ren och blank i bra kondition, presenterad i ren och rastypisk utrustning och enligt rasens tradition.
		4 poäng: ren och korrekt presenterad, men för högt hull. Eller funktionell utrustning, som inte är helt optimal till hästen (utseende eller anpassning)
		3 poäng: mindre fläck, som är tvättad men inte helt borta. Rycning, knoppning eller klippning av man önskas bättre utfört.
		2 poäng: Hästen hade haft fördel av att vara skodd. Hästen presenteras felaktigt jämfört med rasstandard t.ex. knoppad eller klippt shetlandspanny.
		1 poäng: smutsig, dålig hovvård. Utrustning i otillfredsställande skick
Visarens klädsel och uppträdande	Max 5 poäng	5 poäng: korrekt och prydlig klädsel. Kommer i tid och uppträder korrekt mot såväl häst som människor
		4 poäng: Prydligt och ändamålsenligt klädd men inte helt enligt anvisningar
		3 poäng: shorts eller skrikig klädsel. Otillräcklig uppmärksamhet på funktionärers anvisningar
		2 poäng: olämpliga skor eller olämplig klädsel. Sen ankomst.
		1 poäng: saknar hjälm eller den är inte knäppt. Uppträder aggressivt mot sin häst eller människor på plats, t.ex. skriker, rycker i tyglar, spöar olämpligt.

4. Rasspecifika regler vid visning av fjordhästar

Fjordhästar ska visas med ståndman, som ska vara klippt på ett typiskt sätt för rasen. Manen är då klippt i en båge, där den högsta punkten är ungefär mitt över bogspetsen eller ungefär mitt på halsens längd. Den klassiska norska klippningen är med det ljusa och mörka partiet lika långt. Det förekommer även att det vita klipps lite kortare, så kallad sorgkant, så att det ärgade partiet är ungefär en centimeter längre än det vita. Andra mönster som så kallad pianoklippning, drakklippning och likande är inte att rekommendera. Att visa fjordhäst med lång man eller flätad är inte i enlighet med rasstandard.

Foto: Helena Kätiström

Pannlugg och svans bör vara hellånga, men det varierar hur lång lugg en häst kan få.

Hovskägget ska inte klippas. Däremot bör man klippa bort långa hår på underkäxgrenarna för att förstärka en rastypisk profil.

Huvudlaget bör vara av rak och klassisk typ, gärna med metallrosetter vid pannbandets fäste och metalldekor på pannbandet i norsk stil. Om nosgrimma används bör den vara av engelsk typ och inte ha dubbla remmar eller remmar som går nedanför bettet. Om hästen har vackert huvud kan den gärna visas utan nosgrimma.

